

YETENEKLİ
ÇOCUĞUN DRAMI

ALICE MILLER

Çeviri: Emine Aşşar

© Alice Miller
© Profil Kitap

Yazarı / Alice Miller
Kitabın Adı / Yetenekli Çocuğun Dramı
Orijinal Adı / Das Drama des begabten Kindes und die Suche nach dem wahren Selbst

Genel Yayın Yönetmeni / Münir Üstün
Çeviri / Emine Aşşar
Editör / Zeynep Tuğçe Özcan
Kapak Tasarım / Kenan Özcan
İç Tasarım / Adem Şenel

Baskı-Cilt / İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8
Yenibosna – Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 496 11 11
Sertifika No: 10614

1. Baskı: Ekim 2011
12. Baskı: Kasım 2019

978-975-996-02-92

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 12391

PROFİL : 01
PSİKOLOJİ : 01

PK **PROFİLKITAP**

Necip Fazıl Bulvarı Keyap Sitesi G1 Blok No: 112
Yukarı Dudullu - Ümraniye / İstanbul
www.profilkitap.com / bilgi@profilkitap.com
Tel: 0 216 365 70 91 (pbx) Faks: 0 216 365 70 94

Profil Kitap Maviyağaç Kültür Sanat Yayıncılık Tic.Ltd.Şti markasıdır.

© Bu kitabın Türkçe yayın hakları Onk Telif Hakları Ajansı ve Suhrkamp Verlag ile yapılan anlaşma gereği Profil Kitap'a aittir. Yayıncının izni olmadan herhangi bir formda yayınlanamaz, kopyalanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

I. YETENEKLİ ÇOCUĞUN DRAMI VE NASIL PSİKOTERAPİST OLDUK	9
Gerçeklerle yüz yüze gelmektense...	11
Yoksul zengin çocuk	14
Yitirilen duygu dünyası	18
Terapide gerçek benliği arayış süreci	24
Psikoterapistin durumu	32
Altın beyin	38
II. BUNALIM VE BÜYÜKLÜK TUTKUSU İNKÂRIN İKİ FARKLI ŞEKLİ	41
Çocukluk ihtiyaçlarının yazgısı	43
Çocuğun sağlıklı gelişimi	43
Rahatsızlık	46
Sevgi sandığın bir yanılısamaydı	49
Büyüklik tutkusu - Kendini aldatmanın bir yolu	50
Büyüklik tutkusunun arka yüzü: Bunalım	52
Bunalım: Benliği inkâr etmenin bir yolu	56
Terapide bunalım dönemleri-depresif evreler	67
Sinyal işlevi	68
Güçlenen benliğin yeniden ezilmesi	68
Güçlü duygusal boşalmaların habercisi	70
Ana/baba ile çatışma	71
İçimizdeki hapisane	72
Bunalımın sosyal yanı	78
Narsis Efsanesi	81

III. AŐAĐILAMANIN KISIR DÖNGÜŐÜ	85
Çocuğun küçük düşürölmesi, zayıflığın aŐaĐılanması bizi nereye götürür?	87
Gündelik yaşamdan örnekler	87
Terapinin aynasından aŐaĐılamaya bakıŐ	100
Benliğin kendini “yineleme zorlantısında” ifade etme çabası	101
Sapıklıklarda ve zorlantılı nevrozlarda aŐaĐılama	104
Somut “kötölüğe” örnek olarak Hermann Hesse’nin çocukluk dünyasındaki “bozulmuşluk” kavramı	113
Yaşamın ilk yıllarında annenin toplum ile çocuk arasında aracı olma işlevi	120
AŐaĐılayanın yalnızlığı	124
AŐaĐılamadan kurtulmak	128
SON SÖZ	135
ÇEVİRENİN SON SÖZÜ	141

YETENEKLİ ÇOCUĞUN DRAMI

I
YETENEKLİ ÇOCUĞUN DRAMI
VE NASIL PSİKOTERAPİST OLDUK

Gerçeklerle yüz yüze gelmektense...

Deneyimlerimizden ruhsal rahatsızlıklarla mücadele ederken her zaman kullanabileceğimiz çok önemli bir araca sahip olduğumuzu öğrendik. Bu araç tek ve benzersiz olan kendi çocukluk öykümüzün gerçeğini duygusal yönüyle kavrayabilmemiz, duygularımızla ona ulaşabilmemizdir... Fakat yanılısamalardan kendimizi tümüyle kurtarabilir miyiz? Her yaşam yanılısamalarla doludur; bu da, sanıyorum, gerçek bize çoğu zaman dayanılmaz görüldüğü içindir. Yine de gerçek bizim için o denli vazgeçilmezdir ki, ona varamamış olmayı ağır rahatsızlıklarla öduyoruz. Bu nedenle uzun bir süreç sonunda bize yeni bir özgürlük alanının kapılarını açıncaya kadar, acı vereceğini bilerek gerçeği keşfetmeye çalışıyoruz ya da buna katlanamayıp yalnızca bilişsel düzeyde bir kavrayışla yetiniyoruz. Fakat böyle yapınca da yanılısamaların alanından kurtulmamız mümkün olmuyor.

Gerçeğimizi biraz olsun değiştirmemiz olası değil. Çocukluğumuzda uğratıldığımız zararlardan sonra hiç yara almamış biri gibi de olamayız. Fakat yapabileceğimiz bir şey var: *Kendimizi* değiştirebiliriz, onarabiliriz, kaybolan bütünlüğümüzü yeniden kazanabiliriz. Bunu bedenimizde biriken geçmişte olanlara ait bilgilere yakından bakmaya, onları *bilincimize* olabildiğince yaklaştırmaya karar vererek başarabiliriz... Seçtiğimiz bu yol hiç kolay değildir, fakat çoğu zaman bize çocukluğun görünmeyen ama yine de çok acımasız olan hapisanesinden sonunda kurtulmak ve geçmişin bilinçsiz bir kurbanından geçişini bilen, "*onunla da yaşayabilen*" bir insana dönüşmek fırsatını verir.

Fakat insanların çoğu bunun tamamen aksini yaparlar. Öykülerinin hiçbir yanını öğrenmek istemezler. Bunun için de yaşamlarını aslında bu öykünün belirlediğini, çünkü hâlâ çözülmemiş bilinç

dışına itilmiş çocukluk olguları içinde yaşamakta olduklarını bilmezler. Bir zamanlar kendileri için gerçek tehlikeler oluşturan, fakat uzun zamandan beri tehlike olmaktan çıkan şeylerden korktuklarını ve kaçtıklarını bilmezler. Ve bilinç dışında kaldıkları, durulmadıkları sürece onların her davranışını sapkın bir yöne çeken bastırılmış anılar, itilmiş duygular ve ihtiyaçlar tarafından güdülererek yaşamlarını sürdürürler.

Erken yaşlarda karşı karşıya kalınan acımasızlıkların bilinç dışına itilmesi bazı kimseleri -geçmişin acı gerçeğini kendilerinden gizlemek ve incitilmiş çocuğun çaresizliğini hissetmemek için- örneğin; başkalarının yaşamını ya da kendi yaşamlarını yıkmaya, yabancıların yaşadığı evleri ateşe vermeye, öç almaya ve bütün bunları "vatanseverlik" olarak savunmaya iter... Bazen de insanları geçmişte kendilerine yapılan eziyetleri herhangi bir yoldan aktif olarak sürdürmeye yöneltir. Kırbaçlama âlemleri, çileci tarikatların tümü ve sadomazoşist ilişkiler bunun örnekleridir. Böyle insanlar kendilerine uyguladıkları eziyetleri "özgürlüğe kavuşma" olarak nitelerler. Örneğin kadınlarla karşılaşırız, göğüs uçlarını deldirip buralara halkalar taktırmışlardır; bu durumda gazetecilere poz vererek gururla canlarının hiç acımadığını, aksine bundan haz duyduklarını ilan ederler... Aslında söylediklerinde samimi olduklarından kuşku duyulmamalıdır, çünkü böyleleri daha erken yaşta acıyı hissetmemeyi öğrenmiştir. Babasının cinsel tacizine uğrayan ve bunun "babasını mutlu eden bir şey" olduğuna kendini inandıran küçük kızın acısını yetişkinlikte duymamak için nelere razı değillerdir ki?.. Çocukken cinsel yönden kötüye kullanılıp çocukluğun bu korkunç olayını inkâr ederek acıyı hissetmemeyi öğrenen bir kadın sürekli olarak geçmişinden kaçan bir kimsedir. Yaşamına giren erkeklerden alkolün ve uyuşturucuların yardımıyla veya başarıya bel bağlayarak ve "en büyük" olmaya çabalayarak kaçmaya çalışır. Her an "kafayı bulmaya" veya "kafayı bir şeye takmaya" mecburdur. Çünkü kendini kaptıracağı bir şey

bulamaz ve bir an boş kalıp kendini dinlemek riskine girerse, çocukluğunun gerçeği -içinde bulunduğu büyük yalnızlığında- ona egemen olur. Çünkü gerçeğin egemen olmasından ölümden korktuğundan da fazla korkmaktadır. Meğerki çocukluk duygularının canlanıp bilince çıkmakla insanı öldürmediğini, aksine "gerçek özgürlüğe" kavuşturduğunu öğrenme şansına kavuşabilsin... Gerçekler öldürmez. İnsanları genellikle öldüren, bilinçli olarak yaşananca gerçeği ortaya çıkarabilen duyguların bilinçten itilmesi, yok sayılıp bastırılmasıdır.

Çocukluk acılarının bilinçten itilmesi yalnızca bireysel yaşamları belirlemekle kalmaz; toplumun tabularını da belirler. Bildiğimiz biyografilerin çoğu bunu açıkça göstermektedir. Örneğin pek çok ünlü sanatçının biyografisinden bu insanların yaşamının ergenlik çağı dolaylarında başladığını öğreniriz; daha önceki yıllarda ise "mutlu" ya da "sakin", "zorluklardan uzak" ya da "yoksulluklarla dolu" veya "esinlenmelerine yol açan" bir çocukluk geçirdiklerini belirtirler. Fakat bu çocukluğun ayrıntılarına ve duygusal nüanslarının ne olduğuna hiç değinmezler... Genel olarak bunun belirtmeye değer ve ilginç bulunmadığını görürüz. Oysa tüm yaşananların kökleri çocukluğun derinliklerinde saklı değil midir? Buna basit bir örnek verebilirim:

Henry Moore anılarında küçük bir çocukken annesinin romatizma ilacı ile sırtına masaj yapmasına izin verdiğini anlatıyor... Bunu okurken birden Moore'un heykellerine özgü olanın ne olduğunu kavradım; uzanmış yatan küçük kafalı, iri, dolgun kadınlara... O anda anneyi küçük erkek çocuğun annesinin kafasını perspektif içinde daha ufak, kendine dönük olan sırtını ise koskocaman algılayan gözleri ile görebildim... Pek çok sanat eleştirmeni için bu belki tamamen önemsiz bir ayrıntıdır. Fakat benim için çocuğun yaşantılarının bilinçaltında nasıl saklanıp devam ettiğini ve bu insan yetişkinlikte anıların etkin olmasına imkân